

תולדות התנאים (ח"ו) דרי
 ישיבת "הכותל" ירושלים
 לעילוי נשמת
 ר' לוי ב"ר משה כלאהני ז"ל
 תרומת אשתו וילדי-לונדון

הנושא את האשה פרק שנים עשר כתובות קג קד

ח"ד בשעת פטירתו של רבי אמר לבני אני צריך נכנסו בניו אצלו אמר להם הוודו בכבוד אבכם נר יהא דלוק במקומו שולחן יהא ערוך במקומו מטה יהא מוצעת במקומה יוסף הפני שמעון אפרתי הם שמשוני בחיי והם ישמשוני כמותי : הותרו בכבוד אמנם: דאורייתא היא דכתיב °כבוד את אביך ואת אמך אשת אב הואי אשת אב נמי דאורייתא היא דתניא °כבוד את אביך ואת אמך °את אביך זו *אשת אביך ואת אמך זו בעל אמך °וי"ו יתירה לרבות את ארוך הגדול °הני מילי 'בתיים אבל לארד מיתה לא: נר יהא דלוק במקומו שולחן יהא ערוך במקומו מטה יהא מוצעת במקומה: כאי טעמא °כל כי שמישי הוה אתי לביתיה ההוא כי שמישא אתאי שבבתא קא קריה אבבא אברה אמתיה שפיקו רבי יתיב ביון דשמעו שוב לא אתא ש"א להניציא לעו על צדיקים הראשונים: יוסף הפני שמעון אפרתי הם שמשוני בחיי והם ישמשוני כמותי: סבור מינה בהדין עלמא הוא דקאמר כיון דהוו דקדים ערסייהו לערסיה אמרי. שמע מינה לההוא עלמא הוא דקאמר והאי דאמר הכי דלא לימרו מילתא הואי להו ועד האידנא נמי זכותו דרבי הוא דאחניא להו אמר להן °לדבמי ישראל אני צריך נכנסו אצלו הכמי ישראל *אמר להן אל תספרונו בעיירות והושיבו ישיבה לארד שלשים יום שמעון בני הכם נמליאל בני נשיא תנינא בר המא ישב בראש:

זה הספר לה צדיקים יעלה בו

ספר ההסתלקות

כולל סדרי סוקון של צדיקים זיל לדורותיהם לפי האריי הקי זיל כששים זיל ותלמידיו ועד דור אחרון

הברס לאחדים

בנימין מינץ

הוצאת "כתובים" תל אביב
 שנת ה' אלפים תר"ץ

ההוא יומא דאשכבתיה דרבי נפקא בת קלא ואמרה כל דהוה באשכבתיה דרבי מוזמן הוא לחיי העוה"ב ההוא כובס כל יומא הוה אתי קמה ההוא יומא לא אתא כיון דשמעו רבי סליק לאיגרא ונפל לארעא ומית יצתה בת קול ואמרה אף ההוא כובס מוזמן הוא לחיי העולם הבא:

אמר להן לבני קמן אני

צריך נכנס ר' שמעון אצלו מסר לו סדרי רבמה אמר להן לבני גדול אני צריך נכנס רבן נמליאל אצלו ומסר

[יש עסקן בדינים כ"ח] שו"ת פק"ד סי' ג'

מכאן שו"ת [מכות כ"ד]

לו סדרי נשיאות אמר לו בני נהוג נשיאותך *ברמיס 'ורוק טרה בתלמידים איני והא כתיב °ואת יראיה ה' יכבד ואמר מר *זה יהושפט מלך יהודה כ'שהיה הואה תלמיד חכם היה עומד מבסאו ומחבקו ומנשקו וקורא לו רבי רבי מרי מר לא קשיא הא בצנעא הא בפרהסיא תניא רבי מוטל בציפורי ומקים מוכן לו בבית שערם *והתניא °צדק צדק חרף הלך אחר ר' לבית שערם *ר' בבית שערם היה אלא כיון דחלש אמטוהו לציפורי *ומי' להא קטנת רבי בבית שערם היה

סעודתו כ"ב

דכ"ה שו"ת

דמדיא ובסיס אידיא ההוא יומא דנת נפשיה דרבי נורו רבנותעניא ובעו רחמי ואמרי כל באן דאמר נח נפשיה דר' ידק ברדב סליקא אמתיה דרבי לאיגרא אמרה עליוני' מבקשן את רבי והתתנוני' מבקשן את רבי יהי רצון שיטפו תחתונים את העליונים כיון דהואי כמה יומי דעייל לבית הכסא והלץ תפילין וכמה להו וקמצטער אמרה יהי רצון *שיטפו עליונים את התחתונים ולא הוו שחקי רבנן מלמיבעי רחמי שקלה כווא שדייא מאיגרא [לארעא] אישתיקו מרחמי ונת נפשיה דרבי אמרו ליה רבנן לבר קפרא זיל עיין אול אשכדיה דנה נפשיה קרעיה ללבשיה ואהדרה לקרעיה לאחריה פתח ואמר אראלים ומצוקים אחוה בארון הקדש נצחו אראלים את המצוקים וגשבה ארון הקדש אמרו ליה נח נפשיה אמר להו אתוקאמריתי ואנא לא קאמינא בשעת פטירתו של רבי וקפישר אצבעותיו כלפי מעלה אמר רביש"ע גלוי וידוע לפנך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה ולא נהניתי אפילו באצבע קמנה יהי רצון מלפניך שיהא שלום במגותי יצתה *ב"ק ואמרה °ביא שלום ינודו על משכבותם

הדושי הלכות הנושא פרק שנים עשר כתובות ואגרות סדרש"א

ח"א דף קד ע"א ההוא יומא דנת נפשיה דרבי ט' עד סופו . הקטיות מה ענין שגזרו נתימת רבי שפי על כך מאן דלמד נח נפשיה ידק ר' . ושור שהכי לבקו אמרו נח נפשיה ומה ענין המפלה עליונים מבקשים ומה ענין שהיה הכלי כווא שהלכות ופניו אחוה בארון הקודש ושנה ארון ט' ולא נמרה פלמה ומה ענין שזקף פשר אצנפות ולא אמר כן על כל גופי שאפילו נאלץ קצן לא נהנה ולמה דקדק מלשון רביס דמשכבותם ולא דקדק כן אלפיל מניחו יצוה שהוא נלשון רביס . הוא מטבא שהאדם יכחל מן הפליונים נשמה ומן המתמנים בגוף ומזה יבוא לו ' פטולות שלל העיון מכה הגשמה והמפשה מהגוף ולפי שהיה רבי פ"ה שלם בתגלית הקלימות נשיון המורה ונמששה המלכות כמ"ש בעלה קדושה בלוחו יום והמרו נקושה משמת רבי בפלה פטס וילאה וסיה רחוי לפי תורתו ומשפיו להיות חי וקיס לפולס שפ"ד נקרא רביס הקדוש כמ"ש לפיל ופ"ב נזרו תאן דלמד נח נפשיה ידק נחכב ט' גס שהיה כל ימיו סוגל יסורין בשביל הדור כמ"ש פרק הפופלים כולשו שני דיסורי דרבי לא אימריך פלמא למימרא ולזה אמרו ת"ד נח נפשיה ט' שהיה מנין על דורו והמתיה אמרה כמפלה עליונים מבקשים ט' פ"פ כסוהה זו לפי ששמתו מן הפליונים וסס גטוה"ב ודלי דמשני עלימות הפיון ביותר ומתמנים מבקשים את רבי להיות זוכה נמששה בשלימות הגוף נטוה"ז כשהיה חי וקיס לפולס בגוף ושמה ולפי שראתה אוחו תמסכר ביותר ופ"א לו להשיג שלימות הגוף כמו שהיה הפנין נמשפילין ופ"ב אמרה י"ד שיטפו עליונים ט' ולא הוו שחקי רבנן כו' שקלה טרזא שדיא הוא הכחמ דכלי מרס שניכמו זו היא מיתמו כן הוא גוש של אדם שניכמו ולמרו זו היא מיתמו שא"ל לו להשיג שלימות הגופי נמששה כענין המפילין ופ"ו אישיתקו ומה נפשיה ומה נפשיה קרעיה ט' . דלג"כ היה כמגיד להס דנה נפשיה אכל ח"ל נלשון חמה ארלאים ט' פ"ה הפקוק יש טפה כמדקנות חרנז ולשון הכמים מנספא אומה בגזירה כי נדקך זה דרשוהו לפניו נדריס וקאמר ארלאים ט' דודאי שלימות הפיון כח הגשמה לא הכסל לא נטוה"ז ולא נטוה"ב כמ"ש והוא דמיון המורה שהיתה מונחת בארון הקדש אכל שלימות ארון הקדש שהוא דמיון גוש נלמו בו ארלאים ושנה ארון הקדש נטוה"ז נקבר . ואמר שבשעת פטירתו זקף ' אצנפות ט' . לפי שכתבתו לא יחסר רק שלימות המפשה שהוא בגוף כי שלימות הקכלי נכה הגשמה מחזקק לפוה"ב פ"כ הכירי שלימות המפשה שהיה בו כהיותו חי שיגפתי נכבד אצנפותי נמטת המורה כי סיד היא פיקר כלי מפשה הגוף ולא נהניתי אפי' באלצב ופ"ב אמר י"ד שהיה שלום במטותי לגוף נקבר ופ"ז אמר יבא שלום ינודו דמלת יעמו דקאלר לשון רביס פ"ה מטות הגוף נקבר ומטות הגשמה נטוה"ב שחשיב שס שלימות ביותר

אוצר הכבוד השלם

שחיבר

רבינו טודרוס הלוי אבוביצ'א וזהו טטולומאקאל
המטעה עשר ספנות השים. נעתק בתוך כתב ד
עשן מכאה הראשונה לאלף הששי.

היה רבי

הספר הקדוש הזה ופעולתו הלא הסה כתיבם
בהכנה בקדמת העניוק הכנה

הזה סיה יעקב שפרא נ"י כמקורא

ווארשא

ה'ת"ל

נדפס מטוס ע"י המצא מקור נעים
ירושלים. תשל"ב

יערות דבש

היסות ותפחת טוסר אשר היט כתיבם
אדנו טורו וכתו רבו דל כל בני הגולה
הרבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל

מהרהר חסיה ובישלפת, ערבה ומכודת
עם ציונים ומקורות כפחות וכבא

ובתורו למדע

רבי חיים וראשון לציון

למעלה טאלף וחמש ציונים סקולרית והערתו שכתב על החלק
ראשון מה"יערות דבש"
הנאון הנהד רבי ישעיה פיק זצ"ל
אכ"ו ברמלא ומת"ם "שאילת סלום" ש"ס סוד למשנת" המלאה
סבנתיקי יעזר
סופיע לראשונה כמת"י

חלק ראשון

"מכון אור הספר"

"מכון ירושלים"

ירושלים תש"ט

דרוש יב רכ"ט

ובזה תוכן גמרא דכתובות ורף קיד) מאן דאמר
נח נפשיה דרבי ידקר בחרב, וכי נח נפשיה,
אהדר בר קפרא קרעיה לאחוריו וככי, א"ל נח
נפשיה דרבי, א"ל אתם קאמריתו, ויש להבין מ"ש
כל האומר נח נפשיה דרבי ידקר בחרב, למה, מי
גבר יחיה ולא יראה מות, וגם בר קפרא שבקש
להגיד להם ברמז דנח נפשיה, למה אהדר קרעיה
וכי, וכי לאחוריו יביטו, הוי ליה להניח הקרעים
לפניו וירגישו במיתת רבי מבלי הגיד להם דבר:
אבל נאמר כי צדיק נפשו קשורה בנפשות
הדור, ולכן כתב האר"י ז"ל בעובדא
דרב פרידא בעירוובין ורף ניד) דנפקא בת קול דיזכו
דרא לעולם הבא, כי מה שייכות לדור כמעשיו
הטובים, וכתב כי נשמת הצדיק עם נשמת דורו הן
קשורות ודבוקות כשורש אחד, ולכן כפועל הטרוב
שלו, גם להם ייטיב ה', היותם קשורים בו, ולכן אף
כי מת הצדיק, מ"מ נפשו קשורה למטה כגוף,
ואינה עולה כהחלט, להיותה קשורה עם נפשות
דורו אשר עודם בחיים, ולכן אמרו רב"י [כתובות
ק"ג] כל ביה שמשא הוי אתי לביתיה, כי נפשו

פרק הנושא את האשה

(דף קג) ת"ר בשעת פמירתו של רבי אמר לבני אני צריך וכו'
עד אמר לו נהוג נשיאותך ברבים וזרוק טרה
בתלמידים. כתבתי לך המאמר הזה להודיעך שכל מקום שאתמו חכמה
עליו כוונתם לחכמת המורה וציאים וכתובים משנה ומלמוד שכל אלו דברי
מונה הן ומורה לחוד וחכמה לחוד והכמה היא בלמת הסודות והרמזים
הרמזים חכמה שאינם נמסרים אלא פה אל פה וע"כ אמרו שמסר לו
סדרי חכמה בשעת פטירתו שלא לזה לגלותם לו אלא בזאתה שעה ולפי
שהיה ר' שמעון חכם גדול ומבין מדעוהו ענין שאמר לחכמי ישראל כשנכחו
אלו שמעון בני חכם גמליאל בני נשיא מסר לו סדרי קבלה וקבלה ממש
בשעה קלה ואלו לא היה מסור לו סדרי תורה לא היה לומד אותם בשעה
קלה והזן כל זה היטב שיעקר גדול הוא:

(דף קד) בשעת פמירתו של רבי זקף עשר אצבעותיו כלפי
מעלה וכו' עד יצתה בת קול ואמרה יבא
שלום ינחו על משכבותם. טעם זקיפת עשר אצבעותיו כלפי מעלה
כעצם נשיאת כפיס כנגד י' דברות זהו סדור אמר ואשף כפי אל מלוחך
אשר להבתי או לי' מאמרות שבהם נברא העולם והיה מנקה רחמים שלום
במוחמו כלומר שהשבו נפשו אל האלהים אשר נתנה ומנוח ותעמוד לקן הימין
וזהו היפך מן הכרת האמור צמועים והכרתי את האפס שהיה מקרב עמה
וארז"ל במכילתא דר' שמעון אין הכרחה אלא הפסקה מקרב עמה ועמה
שלום וראה והזן כי תחום הוא:

דרוש טז שח

וכבר נודע מה שאמר בזוהר נח"ב

צ"ד: כי ימכור איש את בתו לאמה, דא הקב"ה, ה'
איש מלחמה, את בתו לאמה, דא נפש צדיק, כי היא
נקראת אמה, והיא השוכנת בגוף לשרתו:

ובזה יובן הגמרא הנ"ל, כי חכמי הדור היו
מכירים ערך גדולת רבי, שכל מגמתו הוא
ליישר הדור וללמדם תורת ה', וכאשר חיבר משניות
כללי תורה שבע"פ, וא"כ כמה גדול העדרו
לישראל, באורו היה אור ובמותו יחשכו כוכבי

נשפו, וא"כ היה בדעת הדור שלא יסכים רבי על'
המיתה עדיין, כי עדיין לא השלים ליישר
ההתלמידים בחכלית השלימות, כאשר באמת הגיע
במותו מחלוקת גדולה בפירוש המשנה, זה אומר
בכה וכו', ואם לא יסכים הוא לא ימות, ולכן אמרו,
מי שיאמר נח נפשיה דרבי ידקר בחרב, וכן אף
אמתא דבי רבי — דא היא הנפש כנ"ל, הסכימה
מבלי למות, ואמרה יהי רצון שיכבשו התחתונים
לעליונים, אבל כאשר ראתה בצער הגוף וכאב חולי
המעיים, הסכימה למות, ואמרה יהי רצון שיכבשו
העליונים לתחתונים, ומיד בהסכימה למיתה נח
נפשה דרבי, ולרצות המליצה אמרו שם, דשקלה
כוזא ושדי מאיגרא לארעא להשתיק לרבנן, היינו כי
לישוב הדעת חכמים, הראתה כי האדם כחרס
הנשבר ועלול ומעותה למות מפאת גופו וסופו
למות, וא"כ מה לכם להרבות בתפלה אם יחיה מאה
או אלף, הלא סופו למות והוא כחרס הנשבר, וזה
מובן ונכון וברור ככוונת הגמרא דאמתא דבי רבי,
וכבר כתב הרמב"ם במורה נבוכים בכוונת חז"ל
ליפות המליצה הוסיפו דבריהם בענין ליפות המשל,
וכן מצינו בדברי הנביאים וזה ברור:

דרוש טז שז

ובזה תבין מ"ש [כתובות קד] אותו היום שמת
רבי ערב שבת היה, ואמרו כל מאן דאמר נח
נפשיה דרבי ידקר בחרב, והתפללו ואמרו עליונים
מבקשים את רבי ותחתונים מבקשים את רבי, יהי
רצון שיכבשו תחתונים את עליונים, כד חזי אמתיה
דבי רבי צערא דרבי דהוי קשה, סלקא לאיגרא
ואמרה יהי רצון שיכבשו עליונים לתחתונים, ונת
נפשיה:

ויש להבין אין ס"ד שאמרו לדקור בחרב את מי
שיאמר שמת רבי, וכי יעלה על רוח שיחיה
לנצח, הלא ראו שהוא מסוכן ונוטה למות בעו"ה,
ומהיכי תיתי לא יקרה לו כאשר קרה לכל הצדיקים,
וענין היותר זה, דאמתיה דבי רבי תכריע נגד כל
חכמי הדור, והיו שם ר"ח ובניו, שהם כמעלתם
ממש שקולים כאבות העולם, כדאמרינן בב"מ [פ"ה],
ומה ממש בדבריה, וכי ר"ה וצדיקים כאלו לא ראו
צערו של רבי כמו האמתא, וכי היא היתה רחמנית
יותר מהם:

שם. כל כי שמעי הוא אתי לבימה. נ"ל בס"ד הטעם שעשה השי"ת מעלה זו לרבינו הקדוש, ש"כח בגלוי בגופו ממש, ויבז על שלחנו כשאר בני אדם בעודם בחיים, מה שלא נעשה כזאת לשום לדיק בעולם, לא קודם ממנו ולא אחריו, היינו כי השי"ת אינו מקפח שכר כל צריה, ומינוי שכל החכמים שבדורו השתדלו להתפלל בעדו שלא ימות, וענו עלמן בהענית, והרבו תפילות ותחנונים וצדיה בקיבוץ רב, מה שלא עשו בשום דור כמוהם, בעבור לדיק שבדור, ואע"פ שסוף דבר נלחו ארזלים את המלוקים, ונפטר רבינו הקדוש, לא קפח השי"ת שכרם, ונתן רשות שיבא לבימו בגלוי בגוף ממש, כדי שצוה לא יהיה נפסק השפע שהיו בני דורו נשפעים בחייו בזכותו, כי ידוע דהלדיק בעודו בחיים נשפעים בני דורו על ידו, ואחר פטירתו נפסק אותו השפע, וזהו עיקר ההפסד של הדור בפטירת הלדיק, ולכך זוכין ומספדין על חסרון זה, מהל"כ עתה שהוא בא לעוה"ו ויושב בין החיים, אינו נחשב כנסתלק מן העולם, ואז גם אותו השפע שהיו נשפעים ממנו בהיותו בחיים ממש, אינו מסתלק, וזוהו יובן הטעם שלא היה בא לבימו בגלוי אלא רק בליל שבת, מפני כי זמן השתלשלות השפע הוא בשבת, ומשם יוגקיס כל ימות החול, וביאתו יהיה לנודק דבר זה שלא יסתלק אותו השפע שהיה בא על ידו, ולכך היה עושה כן בליל שבת שהוא זמן ירידת השפע לעולם. ועוד נ"ל בס"ד הטעם שנעשית לו מעלה זו בליל שבת, להורות שלא היה לו חסרון ונרעון מדבר זה שנתעסקו בו בליל שבת, דליתא בירושלמי דכלתים שנמשך היום ולא שקעה השמש עד שהגיע חצי הלילה של שבת, והיו ישראל דואגין שמה ח"ו חללו שבת, וילאה בת קול והאזנה שכולם מזומנים לחיי עוה"ב. ועוד נ"ל הטעם שנעשית לו מעלה זו בליל שבת, מפני שיום השבת הוא בסוד תורה שבכתב, ולייל שבת הוא סוד תורה שבע"פ, וכנ"ל בזה"ק, וידוע כי רבינו הקדוש הוא עשה סידור תורה שבע"פ בששה סדרי משנה שסדר, ולכן נעשית לו מעלה זו בליל שבת דשיכיה אליו :

שם. סליק לאגרא ונפל לארעה ומית. קשא מי התיר לו לאבד עלמו בידים, ואין לתרן כמי' מהרימ"ט ז"ל שהביאו בפ"ע, שהפיל עלמו על שחלל שבת, דהוא היה עוסק במלאכה עד חצי הלילה ששקעה חמה, ואיסור שבת בסקילה, דג"כ צוה לא יגהה מזוה, חדא דשונג היה, ועוד אפילו איסור שונג ליכא, כיון דבאמת לא שקעה חמה ובהיתר עבד, ומה שנלעצרו ישראל היינו משום חששה בעלמא, ומי התיר לו לאבד עלמו בידים, וידוע דאותו טובס היה חכם גדול ובעל תורה, וכנ"ל בגמרא. ונ"ל בס"ד, הוא לא הפיל עלמו מגג גבוה הרבה, וגם נזהר היה שיפול על רגליו, באופן שלא ימות, ורק יהיה לו שבר רגל לכפרה על זה שלא הלך עם המלווים את רבינו הקדוש, אמנם מן השמים סבבו שנפל אחרנית ונשברה מפרקתו, ועמם זה ידוע לפני הקב"ה, וכבר נאמר על עלי ויפול מעל הכסא אחרנית ותשבר מפרקתו וימות, וכן קרה לו בנפילתו, ונמלא הוא לא נחבון להמית עלמו בידים :

והנה בודאי נ"ש שמעון בני חכם, עשה לו מין מינוי בזה, דהא קאמר משר לו סדרי חכמה, ונ"ל מה המינוי של חכם, דאם נאמר ראש ישיבה, זה אינו, דהא קאמר ר"ח ב"ח יבז בראש. ונ"ל דהיה מנהגם למנות חכם על דיני איסור והיתר, שיהיה הוא המורה כל הלכות איסור והיתר, כמו דממני' אב"ד לדיני ממונות, ולזה קורין אותו בשם חכם בשבת :

דף ק"ד. כל דאמר נח נפשיה דרבי ידקר בחרב. נראה לפרש בס"ד ע"פ מ"ש בגמרא דמ"ק, ת"ח אין להם מנוחה לא בעוה"ו ולא בעוה"ב, שנאמר ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בליון, ע"ש, ולכן האומר נח נפשיה דרבי, נח לשון בעלה, דאינו עוסק בתורה כאשר הוא בחיים, ידקר בחרב עשו שהיה רבינו הקדוש מצטלו ומחלישו בעסק תורתו, כי הוא היה נלון יעקב אע"ה או יובן כל אדם בחייו אין נשמתו עומדת תוך גופו בזמנוחה, כי קשה לה בגוף, ורונה לנחת, וכמ"ש רבינו מהר"ם אלשיך ז"ל בפסוק ולא תגעל נפשי חכם בפרשת בחקותי, ולכן על כל נשימה לדיק להלל י"ה, אמנם לדיק גמור וקדוש חלקים כרבי, ודאי גם בהיותו חי עומדת נפשו בזמנוחה תוך גופו, ואוהבת אותו, ואינה רונה להפרד ממנו, וכדאשכחן במרע"ה, ולז"א כל האומר נח נפשיה דרבי בפטירתו בהפרדתה מגופו ידקר בחרב הנעשה מתורתו של רבי, דכתיב רוממות אל בגרונו וחרב פיפיות בידים :

שם. שקלא כוזה שדיא מאגרא. נ"ל בס"ד דבגמרא אמרו מאי כוזה נטרקון כוזה, ולכך השליכה כוזה לרמוז בו על מעלת רבינו הקדוש, שהיה דומה במעלה למרע"ה שנחנכה בזה, וכמ"ש רז"ל כל הנביאים נחנכחו בכה ומרע"ה נחנכה בזה. אי נמי שקלא כוזה לרמוז שהיה נלון יעקב אע"ה בעל הפך, שחזר על פניו קטנים. מיהו לפי פשוטו יפלא, אין יולא קול גדול מהשלכת הכוזה שיסתיק כל רבוי חכמים העומדים להתפלל בעד רבי. ונראה לומר דודאי הם היו מתפללים בתוך ביתו של רבי, בחדר אחד הסמוך לו, והיו מתפללים בלחש שלא ירגיש רבי מן קולם, והמה ראו שהשליכה הכוזה שהיה רותן בו רבי את ידיו כשהיה יולא מבית הכסא, וצוה הבינו שרמוזה להם שנפטר רבי, דהו עתה אין לנודק בכוחו, ולכך שברתו, ולכן שלא את בר קפרא ליכנס לחדר שהיה רבי בתוכו, לראות אם נפטר, והוא לא הגיד בפירוש, אלא אמר ארזלים וכו' והניח הקרע מאחוריו, לרמוז להם שהם עתידין להרגיש בחסרונו, אחר שיפטר, יותר מהרגשתם עתה ;

שם. יהו רלון שיכופו עליונים לתחנונים, נראה דלא סלקא דעתה שמתגבר תפילתה על תפילתם, אלא כונתה בדברים אלו לאו דרך תפילה, אלא דרך ידיעה, דבמחילה הודיעה להם שעדיין רבי קיים, ועתה הודיעה להם יותר עוב שיסתקו מן התפלה, משום לערו של רבי :

[ה] ועיקר הקדושה הנמורה הוא כשהגיע למדרגה זו

הגדולה שיוכל להשתמש בכל הנאותיו במדושה בלא כונה לנרטי והנאת נופו ורבינו הקדוש אמר על עצמו בתובות ק"ד א' שלא נהנה באצבע קמנה ע"ש בתום' שלא נכנסו מעדנים לנופו ובע"ז י"א א' דלא פסק מעל שלחנו לא כו' ע"ש בתורה' שלא שהוא להרחיב בני מעים לרבינו המעדנים. וכד"ה צען נתקשו מהוא דכתובות ותירץ ברוחק שלשון שולחנם משמע דגם הוא אכל כן. וגם למה ירבה מעדנים כ"כ לב"ב אם הוא לא חפץ ושאין ראוי וגם דסדמה לאנטונינוס. אבל האמת כמו שכתלתי וכן ראיתי אח"כ באיזה ס' דהפי' כפשטי' ואף שהי' שולחנו מלא כל מעדני עולם מ"מ הוא לא נהנה מזה כלל דהיינו דכל אכילתו הי' במדושה יתירה כמדתו דנמי קדוש שהוא שלימות הקדושה להיות כל מעשיו והנאותיו לש"ש ולא דניש הנאת עצמו כלל רק עד"ש בו"ד פל"ד בהלל לנמול חסד עם הדין אכסניא כו' וקאי על אכילתו שהוא להחיות הנפש. ומתייחס אל הנפש כמ"ש במניעת האכילה [ויק' כ"ג] ועניתם את נפשותיכם ונא' [במד' כ"א] ונפשנו קצה בלחם הקלוקל ונא' [דברים כד'] ואילו הוא נושא את נפשו ובישעי' [נח] ותפק לרעב נפשך ונפש נענה תשביע. ובתילים [קן] נפשם בהם תתעמף ונו' השביע נפש שוקקה ונפש רעבה ונו' כל אכל תתעב נפשם. ובמשלי [יג] צדיק אוכל לשובע נפשו [ישע' י] לא ירעיב ד' נפש צדיק ועוד טובי. כי קשר הנפש בנוף הוא ע"י האכילה :

35 זזה הי' עסקו של רפ"ב בפדיון שבויים בהוצאות הנפשות שנפלו שבי ביד

צר ע"י השתקעות הבא ע"י שלימת האדם באדם. והוא שהי' בתכלית הקדושה הי' יכול לקלוט אותם ולהוציאם. כי מי שהגיע למדרגה קדושה כזו עד שנעשה ראש הדור ובית ק"ק שבדור בענין הקדושה דונמת אהרן הכהן בדורו. יש לו שייכות עם כל הנפשות דישראל שבאותו דור. כי הוא שרשם מצד הקדושה שבנפשות דישראל ובהשתדלותו במדרגת קדושתו הוא מעורר ניכ ניצוצי הקדושה שבכל הנפשות שבקומת כנס"י שבאותו דור. ונתברר ההבדל שבינם לעמים דישראל קדושים הם כולם. וע"ז הם נפדים משבייתם אפי' אותם שבמדרגה היותר תחתונה.

ואע"פ שבדודאי היו עסקו בפעל לקבץ סמון ולפדותם מ"מ ממה שהוא הי' עסקו בסצוה זו וגם מה שבענין זה נתברר תוקף קדושתו שהתפשטה גם בחמורו.

86

ור' הוא רבינו הקדוש שהי' מלא קדושה בתכלית דלא נהנה מעוה"ז כלל הי'ל שניהם רוצה ויש לו. וכפי הנראה הי' שניהם משורש א' משורש הלב ובית ק"ק שבדור כמש"ל דאפשר שיהי' תרבה יחר

ושו"מ כן בגלגולי נשמות להרמיע אות פ' דרפ"ב ורבי מניצוץ א'. וכפה"ז הוא מהאר"י. כי אין שם הוספת טעמים בדרושים כדרך הרמיע ורבו הר"י סריק. ואהנין דוכתי לכוין האמת. ורפ"ב קשיש מיני' טובי דהרי הי' חותנו דרשב"י רבי ררבי. וגם נפטר מקמי רשב"י. כמבואר כוזהר בכ"ד ובאדרת האוינו. ורשב"י נפטר בחיי רשב"ג בעוד 37

רבי קטן ולמד לפני חכמים כמ"ש בב"מ פ"ד סע"ב ע"ש ברש"י. וע"כ דהי' זה ניכ בילדותו של רבי והי' עדיין רשב"ג נשיא ולא הי' הוא ראש הדור עדיין כלל:

ובספר יוחסין [ר"א רכ"ט רע"ד] תמה

איך הי' רפ"ב בבית רבי וכן הק' שם [דל"א ע"ב] איך הי' ר"מ בחתונת ר"ש בר' ע"ש. ואין בזה תימא אם הי' לר' בית בפ"ע ועושר גדול בפ"ע ושישיא כבר בן עוד בחיי אביו והזקנים. ואף דר"ש הי' הצעיר דר"ג הבכור [כמ"ש בכתובות ק"ג ב'] והי'ל ב' בנים גדולים ונשואים אינו תימא כלל וי"ל דעדיין לא הגיע לימי בינה. ואמנם בירוש' פ"א דרמאי ורפ"ג דתענית אי' ניכ עובדא דרפ"ב ורבי ואי' דרבי בעי למשרא שמיטתא וע"כ דהי' כבר נשיא. וא"כ צ"ל דרפ"ב ורשב"י האריכו ימים אחר רשב"ג. ומ"ש [בב"מ שם] שאין לו אב אראב"ש לא הנח נפשו' כפירש"י. רק שלא הי' שם בישיבה עמהם. ונתמנה נשיא בחיי רבותיו לפי שהי' משלשלת נשיאים וכי"ד והגיע לו הירושה. ומ"מ לא הי' גדול הדור או עדיין. ושם בירוש' א' לרפ"ב משנה רבי כו' קראו ר' סתם משמע דהי' רבו ונ' דהיינו בענייני קדושה. שלא מצינו שלמד לפני הלכות בשום מקום ואבשר שנעשה רבו באותו ענין שקיבל ממנו שלא להתיר שמיטה דהודיעו שקדושת הארין לא בטלה. וה"ז היא לימוד גדול בענייני הקדושה לדעת שאף עכשיו שהקדושה בהעלם גדול מ"מ לא בטלה. והוא עצמו מ"ש לו בבבלי ישראל קדושים הם שהודיעו ד"ו שבכ"י אף היותר פחותים יש קדושה אלא שהוא בהעלם גדול אצלם. והי' או רפ"ב במעלת הקדושה ראש הדור ובית ק"ק שבדור והוא בעל הברייתא דסוף סוטה וע"ז בסדר המדרגות עד תכלית הקדושה ועד רוה"ק לפי שהוא השיג כל המדרגות השלימות ידע לסדרן וללמדם. ורבי אח"כ הוא שנק' רבינו הקדוש. ואז עדיין לא הי' בשלימות לנמרי דע"כ לא עלה בידו שיסעור אצלו רפ"ב עדיין לא הי' שזה אליו במדרגת הקדושה :

זזה ענין הפרדות לבנות רבשבת [ק"יג סע"ב] אי' ותותר בימי רבי

ראדורירי' עתיר משבור מלכא. ופי' בתום [ב"מ פ"ה א'] מובל בהמותיו נמי"ש כב"ר זבל בהמותיו של יצחק ולא כספו וזהבו דאבימלך. ומ"ש בהמותיו ל"ד ונקטו לשון הגמ' שם כיסתא לחיותא.

ובב"ר פס"ד אי' זבל פרדותיו. ונראה דעיקר העושר בפרידות שהיו חשבות ולא היו מצוים אלא בבתי המלכים כמ"ש בבני המלך נבי אבשלום ובאבשלום ובמלכות שלמה. ובשבת [נ"ב א'] מולאות של בית רבי משמע דלא היו מצוים אלא בבית ר' לרוב עשרו וכן בירוש' פ"ח דברכות ופ"ח דכלאים דא' לרבי נשיאה כי זבנתי כו' ע"ש. משמע דלא היו אחרים בישראל לוקחי פרדות זולת בי נשיאה. ומצאתי בס' יוחסין [דל"א סע"ב] שהביא עובדא דרבי רב"מ שם כ' ועבר קלי' לקול הפרדות הנה כ' במקום חיותי דגמ' פרדות ורש"י שבת שם פ"י אהורירי' שומר סוסים ופרדות וזה עיקר לא כמ"ש בב"מ שם סוסים לכר. והפרדות עיקר העושר כלשון הבר"ר. והיינו כי זהו נחלת גוים דענה הפסול הוא שהביא פסולים אלו. וישראל אסור להרכיב כלאים וא"א שיוולדו בבית

38 ישראל כלל רק שלקחו ממה שהרכיב

גוי. וע"ז ברפ"ע עקב ברוך תהי' מכל העמים ל"י בך עקר ועקרה ובבהמתך היינו שיקח גם דברכה של כל האומות. כי ע"י התודה זוכין גם לנחלת גוים ועמל לאומים. וכל הברכות השייכות להם ג"כ שהכל כלול בתורה שהוא דפוס כדע"כ. וכמו בשעת מ"ת דגם שרי כל האומות נתנו להם נבוכדנצר מבהם ומהשיך להם וכמ"ש כוזהר ע"פ זרח משעיר למו ונו'. ולפי דאל אחר אסתרים ולא עביר פדין כל ברכת האומות הוא בדבר שאין עושה פירות כפרדות דלא ילדת כמ"ש בבכורות [ח' ב'] :

ותחלה דרש שם ותותר בימי חזק'

והוא לא מצינו בו כ"כ עושר מופלג בקרא רק נראה הכונה שהי' לו מותרות מכפי הצורך לו. דהוא הי' אוכל לישראל ירק בפעודה כמ"ש [סנהדרין צ"ד ב'] ואלף גפן באלף כסף לשמיר ושית יהי' שלא היו צריכים כלום. דאלף הוא הכסף שבנבול כמש"ל דהיינו כדי הצורך ולא מותרות גם זה הי' אצלם נחשב למותרות. ואח"כ דרש ותשבע עליו דזה נק' רק שביעה ואין זה מותרות דיש צורך יותר ניכ. אבל דרבי הוא מותרות עושר עצום כזה. דגבי יצחק נאמר רק שהיו אומרים זבל כו' ולא שהי' בפעל כן. ולפי שהוא שורש השפעת העשירות בעולם דמצפון זהב יאתה והי' כלול בו גם עושר השייך לעשו בעוה"ז. ונכ"ר הי' בפעל האורירי' כו' וכבר נפרד מעשו אלא שמ"מ הי' מה"ש השפיעו לו עושר כזה שהוא הי' לו כח בקדושתו להכניס גם כל המותרות אל הקדושה. דגם מה שנראה סותר בעולם אף הוא מכלל בריותו ש"ע ובזה הוא העלאת הנפשות הנראות כמותרות כמש"ל. וע"כ גם הוא הי' דונמת משיח כמ"ש בפ' הלק כגון רבי וכמד' איכה אמרו עליו רוח אפינו משיח הי' נלכר רשחיתותיו.

38 היינו דמה שלא עלה בידו
הי רק מפני עון הרור ובשחיתותו
ושאין הרור זכאי אבל הוא הי זכאי ולא
מת וכמ"ש בכתובות [ק"ג סע"א] דכל
בי שימשי אתי לבית

39 רבי נתייחם המותרות לאהורירי ואצלו
אף שהי בגדר מותרות הוא הי יכול
להבנים הכל לקדושה. ובימי רפב"י שלא
הגיע עדיין לשלימות הקדושה ראה
אצלו הפרידות לבנות המזיקות ואי מה"מ
בביתו כו'. ובודאי לא הי רבי קונה
מזיק בביתו וצ"ל דהיו קונים הפרידות
קטנות דבזה הי ברכת הצלחה כשיגדלו
ויצליחו ואז בקטנותן ליה אפשר להכיר
עדיין הא היווהו ריש כרעייהו דאחי"כ
היו מתלבנות. וז"ש מה"מ בביתו. ואחי"כ
א"ל שאין שום תקנה אפי' להרנן אי
וא"כ אנוס הוא ומה יעשה. וצ"ל
דהכונה איך הומין הש"י תקלה זו
לביתו ואין דבר רע יורד מן השמים
ואם השפע מהש"י לא הי נשפע מה"מ
ודבר המזיק. וע"כ שיש בקרב לבבו
עדיין איזה הכדה למותרות שמה בא
השפעה זו מצד היצר ולא מצד הקדושה.
וע"כ נודמן ד' המזיק וע"כ קרא לו מה"מ
דהוא שמן הוא יצ"ר הוא מה"מ כמ"ש
[בב"ב ט"ו א'] ומאחר שהוא מסט'
דיצ"ר הוא עצמו מה"מ ונתלבש במה"מ
לבוא לביתו דיוורד ומסית תחלה בחמה
ואחי"כ יורד ונוטל נשמה באותו ד' של
החטא עצמו. כמעט חטאים תרדף רעה
הרעה והעכירה עצמה דשכר עבירה
עבירה והיא עצמה היא העונשת ונוטלת
הנקמה :

ובאמת מ"ש דלא נעקרונ' ונקטלונ'
משום צעב"ח וכל תשחית
צ"ע כיון דקרי"י מה"מ ומזיק פשיטא
דרשאי לנעקרו ולקטלי' ואין לחוש
לצעב"ח במקום שיש חשש צער בניא
ואפי' סכנה וכן לא לכל תשחית כבכל
המזיקין דכל הקודם להרנן זכה ואע"ג
דהוא במועדין מתחלתו ואלו י"ל דאינן
כמועדין רק עלולין לכך ואין חיוב
להרנן. מ"מ אי חייש לכך עד דקראן
מה"מ ודאי ל"ש בית להרנן. ונ' מזה
ג"כ כמ"ש דהוא בא ללמוד מזה הנם
רבי עדיין אינו בשלימות הקדושה כראוי
וא"ר ליהנות גם ממנו מדהומין להשפיע
לו הש"י ד' כזה. ועו"א נעקרני'
ונקטליני' ור"ל דלכך נשפע לי להשתמש
בו אחר שיעקרו או ליקטליני' וליהנות
מעורו. ושפיר א"ל דאיכא צעב"ח ובית.
ואפ"ת לדחות איכורים אלו מפני חשש
התקלה לאדם על ידם. מ"מ לא הי
להש"י להומין לך כאלה ושהי' זה ברכת
הי שתהנה מהם אחי"כ. ותצטרך לעביר
אצעב"ח או על בית. וע"כ השפעה זו
שיצטרך לעשות עי"ז ד' שאין רשאי הוא
מצד היצ"ר. ולא נז' שהשיב רבי עי'
כלום רק דהי מבתש ב' ונבא מורא .

נ' דהבין רבי עדיין לא הגיע לתכלית
הקדושה ברפב"י. אבל ידע בנפשו מ"מ
דהוא כלי מוכן לבוא לשלימות קדושה
כמורה. ואין אדם מניע לשלימות מדרגתו
מיד. ומ"מ קי"ל בב"מ כל העומד כו'
נידון מיד כפ"ס שהוא עומד לאותו דבר.
וכן האדם נידון ע"ש סופו כמ"ש במרע"ה
דניצול דאמרו מה"ש שעתיד לומר שירה
או לקבל תורה ביום זה כדאי' בסוטה
[י"ב ב'] וכן בכ"ד. וכן שמעתי ע"פ
בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא
אליך וברכתך דאזכיר לשון עתיד דבכל
נפש שהקב"ה רואה שעתיד להיות הזכרת
שמו ית' בקרב לבבו ושישירה שכנתו
ית' בקרבו וע"כ הוא בל' נעלם יהוא
על העתיד דעתה נעלם. ונבא א"ל
בתוה ובנוכח תיכף וברכתך. אף 40
דעדיין הוא משוקע במה שמשוקע מ"מ
הש"י מברך ע"ש העתיד. וזהו דמבית
ב' ונבא מורא נראה דהוא לשון מושאל
על איזה דבר המפסיק וחוצץ ביניהם
שנורמן או לשם שהבדילם מלדבר עוד
מזה :

ובירוש' דרמאי (פ"א) ורתענית (פ"ג)
אי שהקיפתו אש מן השמים
ודאי רבי אם לא זכה נשבע מיני'
בעוה"ז נזכה ונשבע מיני' בעוה"ב. ונ"ל
נכון מ"ש בק"ע בתענית שם שנסתלק
באותו אש מן העולם ע"ש. ונ' דנחתא
אשתא מן שמיא היינו חולי אשתא וחום
וקדחת שבאה לרפב"י או נפטר מזה
ועי"ז לי לרבר עמו עוד שיסעוד אצלו.
וזש איתא דרפב"י אמר בני קרתא
קרבינן לי. בני דידי קרבינן לי. וע"ש
בקרבינן עדה ודרא"פ מה שפ"י ולקוח
מהי"מ וליתא רק אמר תחלה לבני
עירו בני קרתא קרבינן לי ר"ל קרבו
אלי והקיפוני כדי שלא יוכלו שלוחי רבי
לבוא אליו. ולפיכך באו והקיפיהו. ואחר
שהלכו מפני כבודו של רבי אמר בני
דידי קרבינן אתם אלי והקיפוני ולא
תחושו לכבודו של ר' ועי' נחתא אשתא.
ואם יהי' כפשטי' אש מה"ש יהי' בני
דידי הכונה על המלאכים וקראם בניו
דתולדותיהם שיצמצות ומע"מ ומכל מצוה
נברא מלאך ואמר לאותם מלאכים שהם
בניו שיקיפוהו והמלאכים הם אש.
וכפטי' דר"ל חולי י"ל דקרא ליסורין בני
עיד שקראן ראבר"ש בן בתו אחי ורעי'
[בהפועלים פ"ד רע"ב]. ולפמ"ש דנפטר
מאותו חולי נ' דהי' זה עונש על של"ע
רצון רבי דמ"מ הוא רצה לש"ש. וכמ"ש
לשון נזכה ונשבע מיני' דכוונתו שהומינו
הי' כדי ליתנות מסעודה שת"ח מסב בה
שהוא כנהנה מזיו השכינה והמדה לתיה
כמקריב קרבן ומנכך יין ע"ג מזבח
[וכמ"ש ביומא ע"א סע"א] וע"כ מיני'
ועל ידו הי' נשבע ונהנה מזיו השכינה.
וא"כ אף דרפב"י שלא רצה ליהנות ג"כ
כוון לש"ש מ"מ הי' בכלל למס סרעהו
חסד בד"ז. ואפשר שאם הי' שוקל זה
הי"ל להביל רצונו מפני רצון של רבי.
אבל באמת מאחר שהיו שניהם ניצוצין א'

אם ראה איזה חסרון ברבי הי"ל להרניש
דודאי יש מעון זה גם בו. דאם הוא
כבר השלים נפשו הי' משלים גם כל
הניצוצים השייכים לשרוש נפשו והי' גם
נפש ר' בתכלית השלימות כמורה :
ובאמת מה שהי' נראה אליו בר'
תחלה חסרה למותרות הי' זה
לצורך תיקון אותם הנפשות מישראל
המבקשים מותרות במסמן שזהו שורש
נחש כמש"ל שמה בא קלקול אותם
הנפשות הנדחות משורש ישראל ושנראים
כמותרות. וע"כ הי' שמץ מחסרון כזה
גם ברבי והוא ירידה שלצורך עלי'
כשיתקנו יתוקן חסרון זה גם בשאר נפשות
ויתקנו גם אותן נפשות. ורפב"י לטעמי'
דחשש שלא יגיע איזה חסרון אליו אף
שיומנע עי"ז המוב מוולתו. ובאמת
בכה"ג יותר ראוי לחוש לתיקון האחר
ואמרי' בכה"ג לאדם חטוא כדי שיוכה
חבירך. ואדרבה זה יש להחשיב לחמה
ותאוה שחושש רק לנפשו ולא לוולתו.
וע"כ כשנפטר רפב"י עי"ז והבין רבי
דהדין עמו ושהוא עתיד לתקן עי"ז הכל
ויגיע באמת לקדושתו של רפב"י. אף
דמ"מ לשעה דהשתא בעוה"ז לא זכה
עדיין להגיע למעלתו מ"מ במח שיוכה
לעלמא דאתי להיות עמו במחיצתו כאשר
הם משורש א' וניצוצין א' כי עתיד להגיע
לשלימות הקדושה :

ובתלמודין לא רצו להזכיר ענין זה
רק אמרו ברמז דנבא
טורא ביניי'. ונ' דרומז ג"כ למ"ש בהליל
צדיקים נדמה להם כהר. כי אותו דבר
מועט של יצ"ר שיש אצלם שצדיקים
לנצחו לנודל פחדם מהחטא ומהיצר שלא
יחטיאם הי' לעבור שמין כ"ש על רצון
קונם הוא אצלם כהר. ור"ל דמה שהבדיל
ביניהם הוא ענייני מעונות של אותו הר
הידוע לצדיקים. דרפב"י חשש עליו
ונרם דנתפס גם הוא וכמ"ר אין מיתה
בלא חטא. וז"ש רבי בתלמודין אם
בחייהם כך כו' ע"ש במהרש"א נדחק.
ולפמ"ש דנפטר אן שפיר שייך לשון זה
ראם בחייהם כך שלא זכה להיות עמו
יחר כי הי' גדול מיני' במיתתו עאכ"כ.
והוא היפוך מ"ש בירוש' כנו'. והא והא
איתי דכפ"מ שהי' או לשעתי' דראה
שעלתה לו לרפב"י שלא נהנה ממנו
מסתמא הדין עמו דהי' גדול אז ממנו
ואם בחייו כ"ש במותו דגדול ממנו. אך
לעוה"ב כשיבוא גם רבי לשם אחר שיגיע
לשלימות מעלתו שפיר יזכה להיות עמו.
ונראה רגם אחי"כ עד פטירת ראבר"ש
לא הי' עדיין ר' המיוחד בדור בקדושתו
ולא קרו ליי עדיין רבי' הקדוש עד אחי"כ
בסוף ימיו אחר שקיבל עליו ג"כ יסורין
שהרי אשתו דראבר"ש שלחה לי כלי
שנשתמש בו קודש כו' [בהפועלים שם]
שקראתו חול לגבי ראבר"ש. ודבר
שאינו כלל לא נכתב בתלמוד. ועוד
שגם הוא הורה לה וקיבל גם הוא עליו
יסורין.

